

Byordning anno 1827

Upprättat i Rumsättra by med Okvista och Snårets samtliga hemmansåbor, till förekommande av all den oreda och oenighet. som näppeligen där flera grannar uti by tillsammans bo, samfalta arbeten, och skyldigheter med olika uppsåt bliva förrättade, hade Rumsättra bymän funnit nödvändigheten av en ordning och lag dem emellan uti byn vore högst nödvändig, så sammanträdde nedanskriivna hemmens åbor till detta ändamåls vinnande som följer:

1. var byaman äger att efter lag sina gårdsgårdar, så snart marken bar är, laga och förbättra; den som efter den 13maj så bristfällig gårdsgård äger, att kreatur egna, eller annans därigenom går eller däröver hoppar, böte för varje bristfällig famn två skillingar för första gången och sedan för varje gång dubbelt.
2. Då ena grannens gårdsgård löper så ned till andra grannens, eller byamans skog att gårdsel till gårdsgårdens lagande, kan utan körsel till gårdsgården frambringas, men så får icke gårdsgårdsägaren icke utan lov hugga något på den andres skog vid två skillingars bot för första gången, och sedan han därför blivit varnad och gör det ändå, så är det vid fördubblad bot och skadestånd ersätta vad lag förmår.
3. Den 15 maj skola alla led och grindar vara i fullkomligt stånd vid bot av fyra skillingar för varje led och grind, för den som häruti brister.
4. Den okynnes få eller osedigt kreatur äger, som gårdsgårdar eller grindar sönderbryter eller över dem hoppar när de lagliga äro, göre sig av med samma kreatur eller fångsle det, underlåter han detsamma, sedan han av byfogden därom tillsagd är plikte för första gången åtta skillingar och för andra gången dubbelt.
5. Av höns må en vinge avklippas vid bot av två skillingar enär någon byaman förmärker, att de uti sädesgårdet eller ängar inflyger.
6. Ingen må sig väg över sådd åker och obärgad äng göra som ovärdiga äro vid bot av åtta skillingar för den som här uti beträdes.
7. Samslätter i utängar, och flera samfalta arbeten vad namn de hava må och varmed begripas kan och att förbättra nödiga vägar, både till åker och äng, böra gemensamt ut göras, när byfogden därom tillsäger vid bot av åtta skillingar.
8. För den som tredskar att lämna giltiga arbetskarlar, efter sin ägande hemmansdel plikta åtta skillingar, lika så när någon försummar något dagsverke evad det vara må när by fogden därom tillsagt haver, böte för dagsverket tjugofyra skillingar.
9. Likaså må ingen utan överläggning med hela byalaget, insläppa sina kreatur uti åker eller äng. Eho som det försummar böte åtta skillingar.
10. Ingen av byns män må vanliga sommar eller vintervägar stänga evad det vara må böts tolv skillingar.
11. Ingen må taga sig några ovanliga kör- eller gångvägar över sina grannars skiften varken uti åker eller äng, så att därmed någon skada sker, böte fyra skillingar och ersätte skadan åter, likaså skall var och en mylla varannan gång till sig och sin grannes åker, vid bot av åtta skillingar ej heller må någon icke göra något tramp på sin grannes åker vid körning och trädning utan var och en skall landfära vid sina skiften, om detta försummas böte därför åtta skillingar.
12. Den som äger första turen till att såga är berättigad att lägga sitt sågtimmer närmast sågen och emellan den närmaste timmerbingen och alla övriga timmerhögar så skall det vara väg till tio alnars bredd så att var och en må komma med hästar och redskap till alla ställen obehindrad, och att alla som sågar vid sågen är skyldiga att uppskjuta all sågspån till backarna på anvista ställen den föreskrivna punkten försummar böte en riksdaler.
13. Vid enahanda bot skall de vara förfallna som låter någon uthemmans åbo såga vid sågen och icke tillsäger dem att de bortbär sina bakar och bräder upp till backarna, och dessa uthemmansbor skall

ifrån sågen bortföra sina bräder innan den 21 december varje år den sådant försummar sedan han därom tillsagd bliver böts en riksdaler.

14. Så skall varje hemmansägare lämna väg emellan varje brädstapel vid sågen, så att ingen bliver stängd ifrån pålastningen den detta emotbryter, böte en riksdaler.
15. Vad sågturen angår så skall den räknas ifrån klockan 6 på eftermiddagen och till samma tid då dygnet är till ändalupet, såframt som icke några reparationer under nämnda tid nödvändigt skall ske då den sågande njute full ersättning för den tid som reparationerna skedde den häremot bryter och sågar längre än bestämt är böte en riksdaler.
16. Var och en bör byfogden i heder och anseende hålla, och dess påminnelser samt åtvarningar i varjehanda mål efter komma, den häremot bryter böte sexton skillingar.
17. Den som något ohägn på byns ägor uppfinner och ej genast giver byfogden sådant tillkänna böte därför åtta skillingar.
18. När någon av byamännen som uti gårdet haver sina åkerstycken emot varandra och den ena vill dika upp diket, varder därför skyldig att säga den andra till, som uti hans rågång ligger där sådant försummas böte åtta skillingar och ersätte all skada som därav tima kan.
19. Slår eller skär någon över sin teg in på en annans, och det ej tillkännagiver byfogde eller ägande byaman böte därför åtta skillingar, likaledes för den som far över